

Sayı : 17851
Tarih : 11.05.2026

44499

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Özgül Saki

İstanbul Milletvekili

Türkiye hapishanelerindeki yabancı uyruklu mahpus sayısının son 10 yılda oldukça yükseldiği bilinmektedir. Yabancı mahpuslar, dil engeli nedeniyle birçok temel haklarından mahrum kalmaktadır. Haklarını bilmemelerinin yanı sıra yükümlülüklerini de bilmemeleri nedeniyle disiplin cezalarına maruz kalabilmektedir.

Dil bariyerinden kaynaklanan ihlaller, aslında hapishane süreci öncesinden, gözaltına alınmalarından itibaren başlamaktadır. Hapishane içerisinde herhangi bir haktan yararlanabilmek, talepte bulunabilmek için Türkçe yazılı dilekçe verilmesi gerekmektedir. Yine kuruma girişlerinde hakları ve yükümlülükleri konusunda kendi dillerinde bilgilendirilmeyen yabancı mahpuslar hak kaybına veya disiplin cezası gibi idari yaptırımlara maruz kalabilmektedir. Mevzuata göre hapishanede yaşamak için gerekli olan bilgiler, (disiplin suçları ve cezaları, bilgi edinme ve şikâyet yolları, hak ve sorumluluklar vb.) Türkçe bilmeyen yabancı uyruklu hükümlü mahpuslar için öncelikli olarak kendi dillerine, mümkün olmadığı durumlarda da İngilizce, Fransızca ve Almanca 'ya çevrilmek ve bildirilmek zorundadır. Bu konuyla ilgili 2024 yılında Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği'nin bilgi edinme başvurusuna, Adalet Bakanlığı tarafından verilen cevapta, ilgili hükmün alıntılanmasının ardından "Anılan hüküm gereğince değişen infaz uygulamaları ve ilgili mevzuat değişiklikleri nedeniyle "Hükümlü ve Tutuklu El Kitabı"nın güncellenmesi ihtiyacı doğmuş ve "Hükümlü ve Tutuklu El Kitabı"nda ihtiyaç duyulan düzenlemeler yapılarak, "Hükümlü ve Tutuklu El Kitabı" İngilizce, Fransızca, Almanca, Arapça, Farsça ile Rusça dillerine çevirisi yapılmış ve görme engelli hükümlü ve tutuklular için el kitabının Braille alfabesine çevirisini de yapılmıştır." denilmiştir. Ancak mevcut durum bu yasal düzenlemenin ve verilen cevabın tam tersini göstermektedir. Pratikte yasal düzenlemenin icra edilmediğini görülmektedir.

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği'nin tarafımıza yaptığı bilgilendirmelere göre; Türkçe bilmeyen yabancı mahpuslar rahatsızlıklarını dillendiremiyor veya dillendirse dahi ayrımcılığa maruz kalarak revire çıkarılmamaktadırlar. Revirde tercümanın bulunmaması ve mahpusların şikayetlerini izah edememesi, doğru tedaviye erişememelerine ve doktorun önerilerini anlamamalarına sebep olmaktadır. Konuyla ilgili derneğin Bakanlığınıza yaptığı

bilgi edinme başvurusunun 17.11.2025 tarihli cevabında; “mahpusların veya doktorların talebi üzerine muayene sırasında tercüman sağlandığını” belirtmiştir. Ancak bu uygulamada sağlanmamaktadır, nitekim yabancı mahpuslar da doktorlar da mevcut olduğu belirtilen bu hizmetten haberdar değildir, mahpusların böyle bir başvuruda bulunacak araçları da yoktur çünkü hapishanede bütün talepler Türkçe yazılı dilekçe ile gerçekleştirilebilmektedir. Derneğe başvuran mahpuslardan da tercüme hizmetinden yararlandığını belirten olmamıştır.

Yabancı uyruklu mahpusların aileleri ile telefon görüşü yapabilmeleri için aile üyelerini ve telefon numaralarını konsolosluğun vereceği bir belge ile doğrulatması gerekmektedir. Ancak konsolosluğu çalışmayan ulaşılamayan mahpuslar uzun yıllar boyunca bu uygulama nedeniyle aile yakınlarıyla hiçbir iletişim kuramamaktadırlar. Türkiye’de bulunan yabancı mahpusların uyruk yoğunluğu komşu ülkelerden oluşmakta, yine mahpusların ulaşmakta en çok zorluk yaşadığı konsolosluklar da bu ülke konsolosluklarıdır, örn Suriye. Hali hazırda yabancı bir ülkede olduğu için haklarından mahrum kalan ve izole olan mahpuslar daha da derin bir izolasyon içinde bulunmakta, ailelerinden hiç haber alamamaktadır. Kimi mahpusların ailesi mahpusun hapishanede olduğunu dahi bilmemektedir. Mevzuatta akraba ilişkilerini belgelendirme şartı belirtilmiştir, ancak bunun sadece konsolosluk aracılığıyla yapılması şartı uygulama kaynaklıdır. Bu nedenle yabancı mahpusların aile görüşlerinin sağlanması için alternatif belgeleme yöntemleri kabul edilmelidir. Örneğin, il göç idarelerindeki kayıtlar da resmi belge olarak kabul edilebilir. Ayrıca kimlik bilgileri, Türkiye kimliğine yanlış veya eksik kaydedilen mahpusların konsolosluğa erişebilseler dahi akrabalık ilişkilerini onaylatıp görüş sağlamaları imkansız hale getirilmiştir. Bu konuyla ilgili de dava yolu dışında alternatif çözümler üretilmelidir.

Konsolosluk onayı veya farklı çeşitli sebeplerle bazı yabancı kadınlar çocuklarıyla uzun yıllar görüşmemekte, kimisi çocuklarının akıbetini bilmemektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye hapishanelerinde bulunan yabancı uyruklu hükümlü, hükümsüz ve tutuklu sayısı son 10 yıl itibarıyla yıllara göre nedir? Bu mahpusların uyruklarına göre dağılımı nasıldır?
2. Yabancı uyruklu mahpuslar hapishaneye girdiklerinde gerekli bilgilendirmeler anadillerinde yapılmakta mıdır? Yabancı mahpusların ihtiyaç duyduklarında talep edebilecekleri ve hazır bulunan kadrolu tercüman desteği var mıdır?
3. Ceza infaz kurumlarında sağlık hizmetlerine erişim sırasında tercüman desteği sağlandığı belirtilmektedir. Ancak bu hizmetin fiilen sağlanmadığı yönündeki iddialar hakkında Bakanlığınızın bir denetimi veya incelemesi olmuş mudur?
4. Yabancı mahpusların aileleriyle telefon görüşmesi yapabilmeleri için konsolosluk onayı şartının uygulanmasının hukuki dayanağı nedir?

5. Konsolosluklara erişemeyen veya konsolosluğu aktif olmayan ülkelerin vatandaşları için alternatif doğrulama yöntemleri geliştirilmesi yönünde bir çalışma yürütülmekte midir?
6. İl göç idareleri kayıtları gibi alternatif resmi belgelerin aile bağlarının doğrulanmasında kullanılmasına yönelik bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
7. Kimlik bilgileri hatalı veya eksik kaydedilen yabancı mahpusların mağduriyetlerinin giderilmesine dair bir adım atılacak mıdır?
8. Özellikle kadın mahpusların çocuklarıyla görüşmemesi ve çocuklarının durumuna dair bilgi alamaması yönündeki iddialar hakkında Bakanlığınızın bir incelemesi bulunmakta mıdır?